

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ugarske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 18 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuge dežele toliko več, kolikor poštnina znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne peti-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.
Dopisi naj se izvolje frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

Upravnštvo naj se blagovoljno pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Narodni dom.

Slovenskemu ljudstvu se ne more očitati, da stori premalo za svojo narodnost.

Če se ozremo in ogledamo, kaj se je v teku zadnjih let za naš mali in od nas čez vse ljubljeni narod storilo, — kako so mravljinem podobno naši rodoljubi vsak v svojej stroki za povzdigo tega naroda skrbno in neumorno delovali, kako se je n. pr. naše časnikarstvo povzdignilo, kako je narodno društveno življenje napredovalo, če preudarimo, da njih vasi na Slovenskem, v katerej ne bi bili naši časniki zastopani ali vsaj knjige izdane po naših literarnih zavodih, in če naposled pomislimo, da se je narodna zavest na vsem Slovenskem ne samo iz dolgega spanja zopet vzbudila, temveč tudi tako okrepčala, da se mi Slovenci vsi jedini čutimo, sinovi jedne matere, naj smo Kranjci, Štajerci, Primorci ali Korošci — in če se zopet ozremo in ogledamo, kakšne in kako mogočne nasprotnike smo imeli in imamo žalibog še dandanes, — nasprotnike, katerim je božja previdnost ob času tudi vso moč v deželi in državi podelila, nasprotnike, kateri so to moč brezozirno proti našim narodnim prizadevanjem obračali, da bi zrno izbujene narodnosti umorili, in če pri tej priložnosti pomislimo, kak reven narod da smo, da pogrešamo vseh materijalnih sredstev, katera nasprotnikom tako obilno na razpolaganje stojijo — če vse to dobro preudarimo in premislimo, smemo ozirati se ponosno v preteklost in polni zaupanja v bodočnost.

In na tem potu neutrudljivega dela, neumornega domoljubja hočemo zopet velik korak naprej storiti!

Uže davnno smo čutili, kako nam je v središči Slovenije, v belej Ljubljani, potrebno primerno in lepo bivališče družvenega našega življenja, domačija, ki bi služila znanstvu, umetnosti in društvenej zabavi.

LISTEK.

Iz življenja najnavadnejšega človeškega parasita.

Malo jih je, ki bi še nikdar ne bili stanovanja svojega delili s prijateljem in ki bi ne pomnili iz tistih časov mnogo veselih dogodb in zanimljivih psihologičnih studij, ki so jih nehotě doživeli pri tovarišu svojem Jednak se je tudi meni godilo, in vselej se mi srce nekako ogreje, ko se mi vzbudé spomini tistih minolih dnij. Nekega dné sem hódl po kosilu gori in doli po sobi, ko jo primaha moj kolega domov. Videl ga nijsem bil uže od prejšnjega dne, kajti to noč me je bil zopet jedenkrat ignoriral; zdaj pa je bil posebno slabe volje in malobeseden. „Ti,“ je dejal brez vsacega pozdrava, „jaz se bom malo vlegel in zaspal, zato pa budi pameten in ne marširaj mi tako oblastno po deskah!“ In tedaj se je zavalil na ležanko in prazno zrl v prazni strop. Jaz pa sem kot dober tovariš v istini prav tihou stopal, da bi ga ne motil; časih pa sem postal in

Uže davnno smo mislili si tako narodno domačijo napraviti, — in večkrat smo to misel uže pretresavali, — ali zmerom smo se ovir ustrašili.

Ko bi pa bili zmerom po tem načelu ravnali in zmerom iz strahu, da ne bodo ničesar dosegli, vsa podjetja opustili, ne bi bili toliko dosegli za naš narod, kakor smo do sedaj uže dosegli!

Ta premislek tedaj ne sme obveljati in nas ne sme zadržati, da začnemo tudi na „Narodni dom“ misliti.

Društvo „Narodni dom“ se je v Ljubljani osnovalo in pravila njegova je visoka vlaada potrdila.

V prilogi denašnjega lista podajemo ta pravila slovenskemu občinstvu s prošnjo, da bi jih razširilo; pri tej priliki se pa posebno obračamo do narodnih naših časnikov, da bi blagovoljno ponatisnili ta naš oklic in objavili pravila.

Podjetje je obče slovensko, kajti po pravilih ima pripasti Narodni dom v lastnino Matice Slovenske in dohodki njegovi se imajo obrniti v polovici za Matico Slovensko, v polovici za dijaške ustanove.

Stavba mora monumentalna biti na vzgled rodomljubja našim potomcem!

Za to potrebujemo obilnih materialnih sredstev, katerih smo uže nekoliko nabrali.

Mi stopimo tedaj pred slovensko občinstvo s prošnjo, da vsak rodoljub, če mu njegove razmere dopuščajo, kot udeležnik društva pristopi.

Obračamo se pa tudi do vseh žrtvalnih narodujakov, katerim naj mogoče meje udeležnike pristopiti, da blagovoljno zneske v korist našemu namenu nabirati.

Posebno pa prosimo naše čitalnice, pevska in druga narodna društva, da nas v našem podjetju krepko podpirajo.

gledal tja nanj ter sledil procesu, ki se je jel vršiti z njim.

Od začetka je pač malo premisljeval dogodbe preteklega dne in vse bedarije, ki jih je doprinesel prošlo noč v svojej slabosti — saj sem ga poznal! — stopile so mu uže jedenkrat živo pred oči; a te oči postajale so vedno manjše in polagoma so se mu jele zapirati v dokaz, da so podobe njegove duše jene nedoločne in meglene biti; le časih se je še katera vzdignila izpod drugih slik — in tedaj je še pogledal tako trudno in mrklo; konečno pa je bil gospod kolega dospel do one prijetne, a neizrazljive stopinje mej spanjem in bedenjem, jaz pa sem se prav tihou vsedel, da bi ne motil svetega trenutka

Kar me zdrami silen ropot na ležanki — moj tovariš je bil poskočil bliskoma po konci in jezno posegel na nek del zdelanega svojega telesa; s klasično-kislim obrazom sedel je tedaj za mizo in dajal prav slovenske priimke malej stvarici, ki ga je bila tako temeljito zdramila in mu pretrgala potrebitno spanje. Vstal je renče ter se brez besedij izgubil v drugo svoje stanovanje, v kavarno

Kako da se zove ta mala erinija, ki je ropala

Naj nam mogoče, da bi vse narodnjake posebe naprosili, da naj nam z vso svojo močjo pomagajo, slovenskemu narodu lep in primeren Narodni dom napraviti.

Bodi tedaj dovoljeno, da jih na tem mestu gorko za domoljubno pomoč naprosimo.

Vzgled nam budi česki narod, katerega tudi velikanska nesreča naj mogla motiti v njegovej domoljubnej žrtvovalnosti.

I mi primerno postopajmo in osigurani smo potem, da ima slovenski narod v kratkem času „Narodni dom“ v Ljubljani!

V to pomozi Bog!

V Ljubljani 21. januvarja 1882.

V imenu začasnega odbora društva „Narodni dom v Ljubljani“:

dr. A. Moschē,
načelnik.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 21. januvarja.

Po poročilih „Gazete Narodowej“ dopolnilo se bode naše ministerstvo, grof Hohenwart postane baje minister za notranje poslove, in da se bode definitivno zasedlo justičnega ministra mesto. In ta vest je tudi jako verjetna, kajti grof Taaffe je v svojej osobi predsednik kabinetu in minister za notranje poslove. Če se to poročilo „Gaz. Narodowej“ obistini, narejen bode kolosalen korak do zdržljivosti vlade s parlamentarno večino, ker pač boljšega moža za to ne bilo bi dobiti, kakor je grof Hohenwart.

Žalostne dneve žive Sloveni v Šleziji, kdor le more, jih zatira. Tešinska „Gwiazdka“ toži: „V Šleziji se nič ne pozna, da njih več na krmilu vlade Auersperg-Lasser, marveč Taaffe-Dunajevski. Navzid smeri zdanje pomiriljive vlade združuje se v Šleziji vse — šola, urad, predstojniki višjih oblastnij, deželni predsednik, da z vsemi sredstvi opravičeno razvijanje zatiranega slovanskega naroda ovirajo.“

počitek ubogemu kolegi, tega mi pač naj treba imenovati; vsakdo jo pozna, saj po splošnej zunanjosti, še bolje pa po učinkih do našega površja. Globokeje se ve da skoro nihče ne pogleda v dejanje in nehanje tega interesantnega zajedavca, ki ne čaka rad, da bi ga človek radovedno opazoval. Vsak izmej nas navadno meni, da zadosti terjati znanstvenej, če se mu posreči krvavo maščevanje; tega pa ne pomisli v svojej krvolocene duši, kako je ono življenje, česar nit je pretrgal z jednim samim neotesanim, a temeljitim pritiskom, pretrgal za zmirom!

Jaz sem se moral svoje dni s to sitno malo stvarjo bolj pečati, kot se velika večina tu in tam kak večer — in zato si dovoljujem to bitje nekoli opisati sovražnikom njegovim ter ga risati od rojstva pa do groba, njegovo veselo in žalostno, prizaično in poetično stran — poetično pravim, kajti poezija ne igra najmanjše uloge v življenji našega zajedavca. Temu je priča, ker so ga slavili uže v mnogobrojnih pesnih. Se ve, slovenska meti ga še nij rodila, ki bi bil zahajal Pegaza bolj na čast, pač pa so imeli poetje družih narodov za to veselje in potrebitno navdušenost; zlagali so jej celo o de ter jej stavili spomenike, vsekako „aere perennius“ . . .

V „Moskovskij Vědomosti“ nahaje se članek, ki govori o razmerah v Hercegovini. List piše: „Da si so zborovanja vsake vrste v Bosni in Hercegovini najostreje prepovedana, vlada mej starejšimi prebivalci in vodji na jugu dežele popolno sporazumljenje o pripravah za vstajo. Volijo si pismeno pot, katera pa je zdaj nevarna. . . Vsi vstajniki združili se bodo v veliko krdelo, katero se bodo podalo proti Mostaru. Kakor stvari kažejo, vnela se bodo splošna vstaja, če bi vlada istinito hotela izvesti brambeni zakon. Mohamedani delajo z ortodoxnimi ukupno.“

Vnanje države.

V Rusiji razjarjenost židom nasproti še vedno traje, da vedno bolj vzplamteva.

Bolgarski knez se je nagnil na konservativno stran in zbog tega nečelo mnogi liberalci sprejeti sedežev v državnem svetu.

Iz Carigrada se poroča, da hoče vlada upeljati nemški žandarmerijski zistem in da to prevezemo nemški uradniki. v turškej žandarmerijskej službi stoeči angleški častniki pa se bodo odpustili. Ali so res to namere Bismarkovega „drang nach osten“.

Diplomatico občevanje z Rimom pričelo se bode tudi v drugih državah, katere so za Pija IX. svoje poslanike pozvale domov. Tudi mej Belgijo in Vatikanom pričela se bode zopet diplomatica zveza.

Papeževi listi še vedno govorijo, da misli papež zapustiti Rim in pripovedujejo, da se je to vprašanje uže diplomatsko obravnavalo in da so vlade odgovorile, da bodo svoje poslanike poslale za papežem, naj gre kamor koli hoče.

Francosko ministerstvo baje hoče odstopeniti, ker se ne hote sprejeti od vlade predloženi postani načrti.

Italijanska zbornica je pričela v 18. dan t. m. zopet svoje delovanje. Poslanec Ricotti interpeliral je vlado o vnanjej politiki. Sella je kot poslanec demisjoniral.

Egiptovsko vprašanje še vedno diplomatsko dela mnogo preglavic. Zdaj nameravata Francija in Anglija poslati Turčiji identično odgovorno noto, katera bodo naglašala, da vzhodne velevlasti zahtevajo, da se ohrani status quo in ne hote krititi turškega suverenstva, a tudi ne bodo dopustile, da bi Turčija kaj spremenila na tem status quo, kar bi nasprotovalo pogojnim pravicam Anglije in Francije.

Domače stvari.

(Slovensko gledališče.) V ponedeljek 28. t. m. predstavlja dramatično društvo Benediksovo, po rajnem Vilharji poslovenjeno igro „Strijček“, katero naj se naše občinstvo prav mnogobrojno udeleži, kajti polna hiša podpira ob jednem dramatično društvo in navdušuje tudi igralce, da še bolj skrbno in z veseljem igrajo.

(Sokol.) Gospodje Sokoli vabijo se naj uljudneje na društveni večer, kateri bode denes zvečer ob 8. uri v gostilni „Bierquelle“. Reditelj gosp. A. Cesarević.

(Novogradruštva ljubljanskih obrtnikov,) katero so hoteli osnovati gg. Regali, Železnikar, Hubmajer in dr., nij vlada dovolila.

A začimo koj z rojstvom. Ko čuti mati bolha, da se jej bliža tista britko-bolestna, a vender sladka zaželjena ura, tedaj zapusti kraj, kjer je bivala toliko nesrečnih, če tudi ne preskrbnih dnij, loči se od naše kože in njenih prijetnostij ter se podá v nižje samotne kraje naših stanišč, v varno zavetje mej razpoke talnih desk, ali pa si poišče sploh kak oddaljen umazan in prašen kotiček pri tleh naše sobe. In če jo je milejša usoda bila postavila v hiše, kjer poznajo tudi pluvalnike, seznaní se brzo s to potrato — pač lep dokaz sposobnosti naše živalice za kulturo — ter se prav ljubo in brez dvoma prijetno ugnezdi v žaganje imenovanih posod. V tacih idiličnih krajih tedaj pričakuje v ponižnosti usodenih svoj čas, dokler ne zagleda kacih 12 predrobnih jajčic belega dne. Ta posel je srečno mater silno utrudil in smrtno zdelana vrže zadnji materni svoj pogled na novorojenčke, potem pa položi glavico v mehki prah, ki jo obdaja, ter se loči od sveta, ki jej tako nij drugača bil dal, nego vedni boj in zopet boj! . . .

Njena uloga je končana v teku svetovne zgodovine in mladi zarod prepušča naključju in neznanej sovražnej usodi. Pač se težko loči od malih —

— (Obrtna zadruga) ima jutri v nedeljo popoludne ob 2. uri občni zbor v pisarni pomočnega rokodelskega društva. Na dnevnem redu je prenaredba pravil, iz katerih se bode izključila vsa politika.

— (Vodnikov spomenek.) Ker bode 2. februar uže 125 let, kar se je rodil Vodnik, bi tako primerno bilo, da se zopet prične delovanje za spomenik. Kakor čujemo, snuje se odbor, kateri preuze skrb in delo v roke. Po želji ravnega dr. Bleiweisa viteza Trsteniškega naj bi temu odboru stopila na celo Šišenska čitalnica, oziroma njen odbor. Zastopniki tega odbora z delegati narodnih društev in odlični narodnjaki konstituirali se bodo v poseben odbor za Valentin Vodnikov spomenik ter gotovo čestno rešili to nalogu. Načrt za spomenik je gotov in denarja je 4315 gld. Lepa svota, a treba bode še nabirati in določiti primeren prostor. Tedaj le urno in pogumno na delo, ljubezen do naroda naj bode tudi dejanska!

— (Gosp. Anton Žuža,) častni kanonik, dekan in župnik v Laškem trgu, jeden najstarih domoljubov slovenskih, imenovan je z ozirom na mnogoletno izredno uspešno delovanje in kot dobrotnik revežev, častnim občanom Laškega trga. Častna diploma izročila se mu je slovesno. Častljivemu starčku želimo še mnoga leta.

— (Kamniška čitalnica) pričedi v nedeljo dne 22. t. m. besedo. Predstavlja se igra: „Blaznica v 1. nadstropji“. — Po besedi ples. Začetek ob 1/2 8. uri.

— (Čitalnica v Kranji) napravi v 29. dan t. m. sijajen ples. Obile udeležbe pričakuje odbor.

— (Znamenja spomladici.) Iz Ptuja se nam poroča, da v Halozah uže štirinajst dnij cvetó trobentice. V januvariji pač redka prikazen!

— (Warum sprechen Sie diese Sprache? Ich bin nicht verpflichtet sie zu verstehen.) Prijatelj našega lista nam piše: Hoteč se dne 19. t. m. peljati s poštnim vlagom št. 6 v Ljubljano, prosil sem na Pragarskem konduktterja, naj mi odpre kupè za kadijce. Ker mi je pa on odkazal kupè za kadijce, opozoril sem ga še jedenkrat na svojo pravtvo prošnjo, na kar mi je v razdraženem tonu odgovoril: „Warum sprechen Sie diese Sprache? Ich bin nicht verpflichtet sie (Sie?) zu verstehen.“ — To je bilo pa tudi mojej golobjej slovenskej naravi preveč, zavoljo česar sem surovega konduktterja — nota bene: po rodu Slovenca — opozoril, da se budem vedel zavoljo nekvalificiranega obnašanja na dotičnem mestu pritožiti. Mož bi bil sedaj se ve da najbolje storil, ko bi bil molčal ter spoznal, da je v svojej kondukterskej samosvesti predaleč zabredel, toda misil si je menda „nur Lumpe sind bescheiden“ ter je poklical službujočega uradnika, kateri mi je imel potrditi, da on (konduktter) res nij obvezan slovensko umeti. — Mej tem pa, ko sem jaz z dotič-

nim uradnikom dostojno o stvari govoril ter je tudi ta brez strasti pojasnil, da konduktter res nij obvezan razumeti me slovensko govorečega, nijšo latorike surovega konduktterja dajale mirovati onemu možu, katerega je južna železnica ustanovila za to, da mej vožnjo kontrolira, če nij konduktter pozabil kacega listka preščipniti. K tacemu nadzorovanju se ve da nij potreba niti posebne učenosti niti izrednega talenta; zato se pa tudi nijsem čudil, da se je ta mož, katerega vsa stvar nij čisto nič brigala in kateri bi bil kot uradnik moral vsaj vedeti, kaj dostojnost zahteva, netakno vmešal ter besno pred vlakom korakajoč začel vikati: „wir sind deutsch!“ — Razume se samo po sebi, da sem se pri ravnateljstvu južne železnice pritožil o takem v resnicu monstroznem zaničevanju slovenskega jezika po njegovih organih in radovedno pričakujem njegovega odgovora, katerega ne budem pozabil o svojem času pričočiti.

— („Sočo“) so v petek 20. t. m. zasegli zaradi dopisa „iz Volovskega okraja“. Če bo mogoče in dovoljeno, izide drugi natis.

— (Svarilo.) Neki človek, srednje velikosti, čednega obrazu, temnih oči, temno-rujavih las in brk, se potepa okolo in nadleguje narodnjake, za podporo, češ, da je Črnogorec in da ide v vojno šolo v Petrograd. Ta možak, katerega smo zapodili iz uredništva, je slepar, kateri najbrž še nikdar Črnogore videl nij. Kako si je priporočilno pismo priskrbel, katero nosi seboj, posnamemo po „Glasu Črnogorca“, ki piše: — „Pred 3—4 tedni pride k rezbarju Markonu v Trstu človek, po oblike prosti mornar in naroči, da mu napravi pečat. Nadpis pečata bil je srbski, tedaj jezik rezbarju nepoznan. — Dva ali tri dni potem pride naročilec gledat delo in ko vidi, da je gotovo, predloži mojstru polo belega papirja in mu veli, naj udari pečatom, da bo pokazal odtis svojemu kapetanu, da vidi, ako nij v vrezanih črkah kak pogrešek. Potem je naročilec odšel, a se do danes še ne vrnil. Na pečatu so vrezane (cyrilicoj) besede: „Pečat praviteljstvujuščeg senata crnogorskog“. — Rezbar je to sam načnani črnogorskej vladi in jej pečat stavljal na razpolaganje. — To se nam je zdelo potrebno objaviti, da ta slepar nikogar več ne oškoduje in da se dene kakor hitro mogoče pod ključ.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“.

Pešta. Uradni list objavlja imenovanje škofa Angyeliča karlovaškim metropolitom in srbskim patrijarhom.

Belgrad. Skupščina izvolila je Popovića predsednikom, profesorja Kujundžića podprednikom.

Cetinje. Črnogorska vlada je prepovedala tiskati v vladnej tiskarni list Barjaktar, organ vojne stranke.

Bele te bube so tudi tako gibčne in po večjem uže podobne odraslemu parasitu; pozneje otomne in čez kakih jednjast ali dvanajst dnij izleze iz njih dovršena žival, ki je tedaj v 4—5 tednih po rojstvu stopilo mej svet.

Mladič se kmalu okrepijo in njih prva misel je: kri, rudeča kri! Kakor hitro se jim ponudi prilžnost, zapusti rodne deske, prašne luknjice in druge popisane poetične kraje, kjer jim je cvela mladost. Kako jemljejo slovo, tega ne znamo, vender je verjetno, da jako ginaljivo z ozirom na idilične prostore, ki jih je treba popustiti. A kaj se hoče, natura tako veli in njenim zakonom se ne ustavi ne človek ne njegov zajedavec, ti zakoni so železni! Tedaj pa bolha korajno uboga; s par predrnimi skoki se poda v nepoznano življenje, v skrivnostne gube naše kože in oblike. Potem pa se začenja koj boj, ne jednak boju za življenje in smrt, boj, ki ne neha ne z zahodom ne z vzhodom solnca, boj, kojemu velja gaslo: kri za kri . . . sovraštvo, kojemu ne postane principijelno nihče nezvest, ne naš, ne boljši rod!

Oglejmo si nekoliko bolj natanko junaka, ki je tako srčno in brez pomislek preskočil usode-

a zanjo je morebiti bolje, da se jej nikdar nij treba pečati z odgojo svojih otrok; imela bi silne križe in težave z njimi, ko bi jeli odraščati in delati okrog nje znane predrzne skoke na levo in na desno! Še tisto malo las — ali bolje rečeno ščetin, ki jih ima na telesu, bi jej osiveloval!

Zato pa rajša umrje in mati natura, ki skrbi z jednako ljubeznijo za vse svoje otroke, naj se uže zovejo človek ali kako drugače, prevzame odgojo zaupšenih sirot.

Iz jajčic izlezejo po leti v šestih, po zimi v zakurjenih sobah v dvanajstih dneh male ličinke, podobne tenkim, jako živahnim črvičkom, ki se po kače zvijajo in premikajo okolo s pomočjo dveh ščetin na zadku in mnogo lasnatih obrokov po telesu. Na glavici imajo male oči, s katerimi zvedavo ogledujejo talna čuda, potem tipalnice in pri ustih dva jedilna šila, ki se vedno gibljeta in ustom raznih sladčic, kakeršnih je vedno dosti v smeteh in človeških odpadkih, donašata.

V jednjstih dneh je ličinka dorastla in tedaj izbaci iz sebe neprebarljive tvarine, ki so se videle skozi njeno kožo in dajali vsej živalici temno barvo, ter se v svojem zavetji zabubi.

